

Solistički koncert

Lovrić-Caparin, Filipa

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:217529>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-23**



Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)



SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA SROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU
ODSJEK ZA GLAZBENU UMJETNOST
SVEUČILIŠNI PREDDIPLOMSKI STUDIJ PJEVANJA

FILIPA LOVRIĆ – CAPARIN

SOLISTIČKI KONCERT

ZAVRŠNI RAD

MENTOR:

doc. art. Vlaho Ljutić

OSIJEK, 2023

Sadržaj

UVOD	1
1. Francesco Bartolomeo Conti.....	2
1.1. Biografija i stvaralaštvo	2
1.2. Analiza djela „Il mio bel foco“	2
2. Georg Friedrich Händel.....	4
2.1. Biografija i stvaralaštvo	4
2.2. Il trionfo del tempo e del disinganno	5
2.3. Analiza arije „Fosco genio e nero duolo“	5
3. Johannes Brahms	7
3.1. Biografija i stvaralaštvo	7
3.2. Analiza solo pjesme „Serenate“ op.70, br.3	8
3.3. Analiza solo pjesme „Anklänge“ op.7, br.3.....	9
4. Richard Wagner.....	11
4.1. Biografija i stvaralaštvo	11
4.2. Analiza pjesme „Schmerzen“ iz ciklusa <i>Wesendonck lieder</i> (WWV 91).....	12
5. Mihail I. Glinka	14
5.1. Biografija i stvaralaštvo	14
5.2. Analiza pjesme „The lark“ / „Жаворонок“	15
6. Ivan pl. Zajc	17
6.1. Biografija i stvaralaštvo	17
6.2. Analiza pjesme „Noć je tiha“	18
7. Božidar Kunc	20
7.1. Biografija i stvaralaštvo	20
7.2. Analiza pjesme „The world is empty“ op. 52, br. 2	21
8. Ernest Charles	22
8.1. Biografija i stvaralaštvo	22
8.2. Analiza pjesme „When I Have Sung My Songs to You“	23
9. Igor Stravinski.....	24
9.1. Biografija i stvaralaštvo	24
9.2. Analiza pjesme „Pastorale“	25
10. Jakov Gotovac	26
10.1. Biografija i stvaralaštvo	26
10.2. Ciklus pjesama „Pjesme čeznuća“ op. 21	27
10.2.1. Analiza pjesme „Mornareva ljuba“	27

10.2.2. Analiza pjesme „Žalba na zemlju“	28
10.2.3. Analiza pjesme „S dragim u svijet“	29
11. Antonin Dvořák	30
11.1. Biografija i stvaralaštvo	30
11.2. Opera Rusalka	31
11.3. Analiza arije „Pjesma mjesecu“	32
12. Christoph Willibald Gluck	35
12.1. Biografija i stvaralaštvo	35
12.2. Opera Iphigénie en Tauride	35
12.3. Analiza arije Iphigénie „Ô toi, qui prolongeas mes jours“	36
ZAKLJUČAK	39
POPIS LITERATURE	40

SAŽETAK

Ovaj je rad teorijski prikaz programa solističkog koncerta, a sadrži pregled životopisa i presjek stvaralaštva skladatelja i analize djela:

Franscesca B. Contia i analizu arije „Il mio bel foco“, Georga Friedricha Händela i analizu arije „Fosco genio e nero duolo“, Johannesesa Brahmsa i analizu dviju solo pjesama „Serenate“ op.70, br.3 i „Anklänge“ op.7, br.3, Richarda Wagnera i pjesme „Schmerzen“ iz ciklusa *Wesendonck lieder*, Mihaila Ivanoviča Glinke i pjesme „The lark“, Ivana pl. Zajca i pjesme „Na gondoli“, Božidara Kunca i skladbe „The world is empty“, Ernesta Charlesa i skladbe „When I have sung my songs to you“, Igora Stravinskog i skladbe „Pastorale“, Jakova Gotovca i ciklusa pjesama „Pjesme čeznuća“ op. 21, Antonina Dvořáka i arije „Pjesma mjesecu“ iz opere *Rusalka* te Christophu Willibalda Glucka i arije „Ô toi, qui prolongeas mes jours“ iz opere *Iphigénie en Tauride*.

KLJUČNE RIJEČI: solistički koncert, biografija, analiza djela, pjesma, arija

SUMMARY

The main goal of this thesis is to present a multifaceted program of a solo concert by providing composers' biographies, translations of songs and arias and their formal - interpretative analysis:

Francesco B. Conti and analysis of the aria „Il mio bel foco“, Georg Friedrich Händel and aria „Fosco genio e nero duolo“, Johannes Brahms and analysis of two songs „Serenate“ op.70, no.3 i „Anklänge“ op.7, no.3, Richard Wagner and song „Schmerzen“ from *Wesendonck lieder*, Mihail Ivanovič Glinka and song „The lark“, Ivan pl. Zajc and song „Noć je tiha“, Božidar Kunc and composition „The world is empty“, Ernest Charles and composition „When I have sung my songs to you“, Igor Stravinsky and composition „Pastorale“, Jakov Gotovac and analysis of the cycle „Pjesme čeznuća“ op. 21, Antonin Dvořák and aria „Song to the Moon“ from the opera *Rusalka*, Christoph Willibald Gluck and aria „Ô toi, qui prolongeas mes jours“ from the opera *Iphigénie en Tauride*.

Keywords: The Voice Recital, biography, analysis of composition, composition, aria

UVOD

Tema ovog završnog rada obuhvaća pregled i analizu programa solističkog koncerta. U radu će se obraditi biografije skladatelja, društveni i povijesni aspekti razdoblja u kojima su djela nastala te interpretativni elementi svake skladbe. Sve analizirane skladbe nastale su u 18., 19. i 20. stoljeću. Kako bi solistički koncert bio izveden što kvalitetnije vrlo je važna glazbena analiza svakog djela sljedećeg programa:

F.B. Conti: „Il mio bel foco“

G.F. Händel: „Fosco genio e nero duolo“

J. Brahms: „Serenate“

„Anklänge“

R. Wagner: „Schmerzen“

M.I. Glinka: „The lark“

I. pl. Zajc: „Na gondoli“

B. Kunc: „The world is empty“

E. Charles: „When I have sung my songs to you“

I. Stravinsky: „Pastorale“

J. Gotovac: „Pjesme čeznuća“ op. 21

A. Dvořák: „Pjesma mjesecu“ arija iz opere *Rusalka*

C.W. Gluck: „Ô toi, qui prolongeas mes jours“ iz opere *Iphigénie en Tauride*

1. Francesco Bartolomeo Conti

1.1. Biografija i stvaralaštvo

Francesco Bartolomeo Conti istaknuti je talijanski skladatelj. Rođen je u Firenci 20. siječnja 1681. godine, a umro je u Beču 20. srpnja 1732. godine. Živio je u Beču gdje je djelovao kao izvanredni i glavni teorbist (lutnjist) na dvoru od 1701. do 1726. godine, a 1713. godine postaje i dvorski skladatelj. Napisao je prve sonate za mandolinu. Njegova druga supruga, dvorska primadona Maria Landini, bila je nositeljica glavnih uloga njegovih opera između 1714. i 1721. godine.

Nakon njezine smrti, 1722. godine Conti se 1725. oženio dvorskom primadonom Mariom Annom Lorenzani koja je također pjevala glavne uloge u njegovim operama. Francesco Conti bio je izvanredan skladatelj svjetovnih i sakralnih dramskih djela, a jedno od njegovih najznačajnijih djela je tragikomedija *Don Chisciotte u Sierra Morenu* koja je praiizvedena 1719. godine u Beču.

Napisao je deset oratorija, mnoge kantate i druga sakralna djela, instrumentalna djela te dramska djela od kojih možemo izdvojiti: *Clotilde, Il trionfo deU'amicizia e dell'amore, Alba Cornelia, I Sattiri u Arkadiji, Il Ciro, Teseo na Kreti, Ilfinto Policare, Sesostri, re di Egitto, Astarto, Amove u Tessagliji, Don Chisciotte u Sierra Moreni, Claris und Thyrsis, Galatea vendicata, Alessandro u Sidoneu, La via del saggio, Archelao, re di Cappadocia, Pallade trionfante*.¹

1.2. Analiza djela „Il mio bel foco“

Il mio bel foco strastvena je oda ljubavi koja nema kraja. Započinje polaganim i mirnim, ali vrlo izražajnim recitativom u g-molu i 4/4 mjeri s tekstom:

¹ “Conti, Bartolomeo Francesco“ u: *Encyclopedia.com*.

<p>Il mio bel foco O Iontano o vicino Ch'esser poss'io, Senza cangiar mai tempre Per voi, care pupille, Arderà sempre.</p>	<p>Moja lijepa ljubavi, bila daleko ili blizu koliko je moguće, nikad neće promijeniti ćud Za tebe, dragi Uvijek će gorjeti.</p>
---	---

Recitativ završava na dominantni g-mola, nakon čega slijedi 3/4 mjera i nastup teme u vokalnoj dionici koja donosi stabilnost tonaliteta uz prozračnu pratnju klavira u *mf* dinamici. Oznaka tempa *Allegretto affettuoso* upućuje nas na poletnije iznošenje melodije i teksta. Ova je skladba vrlo interesantna zbog izmjene vokalne dionice i klavirske pratnje u iznošenju tema.



Primjer br. 1

Naizgled jednostavna melodijska linija pjevaču može prouzročiti teškoće zbog čestog ponavljanja melodijskih obrazaca koji bi se svaki put trebali izvesti na sugestivno drugačiji način bez gubitka melodičnosti i lakoće iznošenja linije.

Tekst arije može se shvatiti i interpretirati na više načina, a skladatelj nam ponavljanjima daje i priliku za to.

<p>Quella fiamma che m'accende Piace tanto all'alma mia, Che giammai s'estinguerà. E se il fato a voi mi rende, Vaghi rai del mio bel sole, Altra luce ella non vuole Né voler giammai potrà.</p>	<p>Ovaj plamen koji me obasjava Toliko se sviđa mojoj duši Koja nikada neće izbljediti. I ako me sudbina tebi vrati, Divna zrako mog lijepog sunca, Drugog svijetla više neće željeti Niti će ikada moći.</p>
---	---

2. Georg Friedrich Händel

2.1. Biografija i stvaralaštvo

Georg Friedrich Händel rođen je 1685. godine u njemačkom gradu Halleu. Glazbeno je obrazovanje stekao kod Friedricha Wilhelma Zachowa, orguljaša, kompozitora i pedagoga. Godine 1702. Händel upisuje studij na Univerzitetu u Halleu. Svojedobno je putovao i radio u Italiji i Engleskoj te su talijanski i engleski načini komponiranja imali veliki utjecaj na njegov rad. Godine 1712. Händel je pronašao svoj novi dom u Velikoj Britaniji, a tamo ostaje do kraja života. Tada je anglizirao svoje ime u George Friedrich Handel te stvorio svoja najznačajnija djela poput *Acis i Galatea* što je ujedno i njegovo prvo dramsko djelo na engleskom jeziku. Godine 1705. Händelove prve opere *Almira* i *Nero* postavljene su na scenu Hamburške opere. Svoj boravak u Italiji započinje u Firenzi gdje se posvetio učenju vokalne glazbe te sklada nekoliko komornih kantata talijanskog stila, a od kojih je najveću popularnost stekla kantata *Lucrezia*. Velik utjecaj na Händelovo stvaralaštvo ostavio je boravak u Napulju gdje komponira serenadu *Aci, Galatea e Polifemo* te veći dio svoje prve važnije opere *Agrippina*. Narodni napjevi Napulja i okoline privukli su pažnju Händela te ostavili trag na njegovu skladanju. Od 1717. do 1719. piše velik broj klavirskih djela za svoje učenike i prijatelje. S Njemačkom prekida sve veze te se sve više priklanja glazbenom životu Londona te postaje umjetnički direktor *Royal Academy of music* 1719. godine. Händel je skladao 40 opera, od kojih su neke talijanskog stila poput *Ottone*, *Kserkso*, *Julije Cezar*, *Rodelinda* i *Tamerlan*. Händelov opus broji i 120 kantata, trija i dueta, te 26 oratorija od kojih su najznačajniji *Athaila*, *Izrael u Egiptu*, *Juda Makabejac*, *Samson*, *Salomon* i *Mesija*. Od instrumentalnih djela najznačajniji su solo koncerti za orgulje kojih je sve skupa skladao 16, zatim suite, *Concerto grosso op. 6* te *Himna za krunidbu kralja Georgea II.* koju sklada kao kao skladatelj Kraljevske kapele. Georg Friedrich Händel umro je u Londonu 1759. godine. Händelova glazba ukorijenjena je u instrumentalnoj i vokalnoj umjetnosti kantora, orguljaša i dirigenata srednje Njemačke.²

² Andreis, J. (1975) Povijest glazbe 2. Zagreb: Liber Mladost

2.2. Il trionfo del tempo e del disinganno

Alegorija o prolaznosti zemaljske ljepote, *Il trionfo del tempo e del Disinganno* napisana je 1707. godine na libreto kardinala Pamphilija te je izvedena na korizmenom koncertu u Rimu koji je organizirao kardinal Ottoboni. Trideset godina kasnije Händel revidira ovo djelo promijenivši naslov u *Il trionfo del tempo e della verita*. U ovom oratoriju Händel pokazuje vještinu skladanja talijanskim stilom, a neke dijelove oratorija ponovno koristi. Tako ariju *Lascia la spina, cogli la rosa*, kasnije poznatiju kao *Lascia ch'io pianga*, koristi u ulozi Almirene u operi *Rinaldo*. Libreto je usredotočen na četiri alegorijska lika, a to su Bellezza (sopran), Piacere (sopran), Tempo (tenor) i Disinganno (kontraalt). Belleza je u početku zavedena Piacereom, odnosno užitkom, a kasnije pritisnuta Tempom i Disingannom postaje svjesna prolaznosti i ispraznosti.³

2.3. Analiza arije „Fosco genio e nero duolo“

Fosco genio, e nero duolo Mai non vien per esser solo, Perché un sol, mille ne fa. Chi l'impero non toglie dal pensiero giorno lieto non avrà.	Žalosni duh i duboka tuga nikad ne dolaze same, Jer jedna stvara tisuću novih. Tko ih ne ukloni iz svojih misli Neće imati dane sreće.
--	--

Fosco genio e nero duolo arija je lika Piacere iz prvog čina *Il trionfo del tempo e del Disinganno*. Arija je napisana u e-molu, u 3/4 mjeri. Raspon melodijske linije proteže se od d1 do g2. Karakterističnost ove arije možemo primijetiti u stalnim punktacijama i triolama.

Građa arije može se smjestiti u okvire trodijelnog ABA oblika, odnosno *Da Capo* oblika. Konstantna interakcija, u melodijskoj liniji između vokalne dionice i klavirske pratnje, stvara stabilnost tonaliteta te osjećaj fluidnosti melodije.

3 “Händel – Il Trionfo del Tempo e del Disinganno“ u: Diesis&Bemolle

Prvi dio arije počinje uvodom od dvanaest taktova u kojima se iznose motivi glavne melodije, odnosno vokalne dionice. Tema nastupa u 13. taktu u vokalnoj dionici bez podrške klavirske pratnje te je u tom dijelu važan siguran pjevački nastup kako bi se nastavila atmosfera stvorena uvodom. Kontrapunktalna klavirska pratnja i vokalna dionica moraju biti usklađene kako ne bi došlo do ispadanja iz tempa i neželjene promijene ideje fraze.

Kontrastni, srednji dio arije (B dio), počinje u 46. taktu na drugu, odnosno laku dobu takta, čime se ruši već uhodana ritmičnost s početka arije. Igra triola u melodijskoj i klavirskoj liniji održava odnose *pitanja – odgovora* te su zbog toga iznimno važni odnos izvođača, zajednički udah i ideja fraze te ujednačena artikulacija ritmičkih obrazaca kako se ne bi narušio tok glazbe.

Na Primjeru br. 2 možemo vidjeti prvo iznošenje teme u klavirskoj dionici, preludij u trajanju od dvanaest taktova.

Primjer br. 2

Ponovni nastup A dijela arije, odnosno *Da Capo*, dolazi u 73. taktu potvrđujući tako tipični barokni oblik arije. Takva struktura arije predstavlja izazov za pjevača koji treba ostati jednako izražajan od početka do kraja arije. U prvom i zadnjem dijelu jednaki su agogika i odnos s pratnjom, a u drugom dijelu se postiže kontrast u ritmički i melodijski sličnom materijalu. Upravo zbog toga, za pjevača ovo nije ni malo lak zadatak.

3. Johannes Brahms

3.1. Biografija i stvaralaštvo

Johannes Brahms rođen je 7. svibnja 1833. u Hamburgu, a umro je u Beču 3. travnja 1897. godine. Njemački je skladatelj i pijanist koji svoje glazbeno obrazovanje počinje kod ozbiljnih glazbenika Cossela i Marxena koji prepoznaju njegov talent. Kao dvadesetogodišnjak Brahms upoznaje Claru i Roberta Schumanna, a uz njihovu podrškom postaje poznat. Kao mlada nada djeluje u Düsseldorfu, Detmoldu, Göttingenu i Hamburgu. Godine 1862. odlazi u Beč gdje povremeno djeluje kao dirigent na Bečkoj pjevačkoj akademiji te u Društvu prijatelja glazbe, a većinu vremena provodi kao cijenjeni slobodni umjetnik koji svoju egzistenciju osigurava mnogobrojnim turnejama i tantijemama. Često je nastupao kao pijanist u Austro-Ugarskoj, Švicarskoj, Danskoj, Nizozemskoj i Italiji. U Beču je oko sebe okupio krug istomišljenika novo-klasične škole koja stoji nasuprot školi kasnog romantizma čiji su zagovornici bili Wagner i Liszt. Brahmsovo stvaralaštvo obuhvaća oko 120 opusa orkestralnih djela, četiri koncerta, dvadesetak komornih djela, dvadesetak glasovirskih skladbi, nekoliko opusa za klavir četveroručno i za dva klavira, tridesetak zborova s pratnjom, kanone, vokalne duete i kvartete, 36 opusa s više od 200 solo pjesama te mnogobrojne aranžmane narodnih melodija, transkripcije i drugo. Najznačajniji dio opusa zauzimaju simfonije, komorna glazba, glasovirska djela i solo pjesme. Njegovo stvaralaštvom izrazito je važno za glazbu njemačkog romantizma druge polovice 19.st., a upravo se Brahms ističe kao glavni predstavnik te struje koja započinje stvaralaštvom Bacha i Beethovena, a preko Schuberta i Schumanna dolazi i nadovezuje se na Brucknera i Regera.

Brahms u svoju glazbu uvodi smirenost, kompaktnost i punoću zvuka. Johannes Brahms sklon je korištenju crkvenih modusa, melodija rastavljenih trozvuka te pučkih napjeva, odnosno folkloru. Njegova su djela neizostavan dio u procesu učenja klasične glazbe te se često nalaze na programima solista, komornih ansambala i orkestrara. ⁴

⁴ “Brahms, Johannes“ u: *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje.*

3.2. Analiza solo pjesme „Serenate“ op.70, br.3

Liebliches Kind, Kannst du mir sagen, Sagen warum Einsam und stumm Zärtliche Seelen Immer sich quälen, Selbst sich betrüben Und ihr Vergnügen Immer nur ahnen Da, wo sie nicht sind; Kannst du mir's sagen, Liebliches Kind?	Ljubljeno dijete, Možeš li mi reći, Reći mi zašto Usamljeno i tiho Osjećajna duša Uvijek pati, Uvijek tuguje I osjeća da bi bila sretnija Bilo gdje drugdje Nego gdje jest; Možeš li mi reći, Drago dijete?
---	--

Serenate je treća solo pjesma iz opusa 70, a napisana je za glas i klavir u As-duru u 6/8 mjeri. Oznaka tempa *Grazioso* upućuje na osjećajnost melodije, izražajnost u tekstu i na patnju koju možemo iščitati iz teksta. Ova pjesma je prokomponiranog oblika, a donoseći stalno novu melodiju nestabilne tonalitetnosti, stvara ugođaj unutarnjeg nemira i propitkivanja koji se potkrepljuje i tekстом. Izvođač temelj i ideju svoje interpretacije može potražiti u romantičnosti i nježnosti prvog zapjeva „Liebliches Kind” u kojem se obraća voljenom djetetu što možemo protumačiti i kao obraćanje unutarnjem sebi, svojoj emotivnoj naivnosti i svojoj duši.



Primjer br. 3

Uvod klavirske dionice već u jednom taktu, u dva vrlo jednostavna akorda, ostavlja dojam pitanja, čežnje i neizvjesnosti. Dinamika je *piano* s oznakom načina izvođenja *molto dolce*. Nositelj vokalne dionice treba biti oprezan u izvođenju ove naizgled jednostavne melodije, a zapravo vrlo izazovne i teške u vidu mekog i elegantnog vođenja fraze kroz velike i neobične intervalske skokove.



Primjer br. 4

Također, zahtjevnost ove pjesme ističe se i u održavanju intonativne točnosti s obzirom na podlogu koju nudi klavirska pratnja rastavljenih akorda u *arpeggiu*. Melodijski raspon kao takav ne predstavlja izazov, ali je iznimno važno zadržati isti registar glasa tijekom cijele pjesme te koristiti prirodnu dinamiku fraze.

3.3. Analiza solo pjesme „Anklänge“ op.7, br.3

Hoch über stillen Höhen Stand in dem Wald ein Haus; So einsam war's zu sehen, Dort übern Wald hinaus.	Visoko, nad tihim visinama U šumi je stajala kuća; Izgledala je tako osamljeno, Gledajući preko šume.
Ein Mädchen saß darinnen Bei stiller Abendzeit, Tät seidne Fäden spinnen Zu ihrem Hochzeitskleid.	Unutra je sjedila djevojka U tiho večer, Prela je svilene niti Za svoju vjenčanicu.

Anklänge je treća pjesma iz opusa 7 Johannes Brahmsa, a napisana je za glas i klavir u a-molu i 3/4 mjeri. Oznaka tempa je *Andante molto* s dinamičkom oznakom *pp* za klavirsku pratnju i *p* za glas. Ova solo pjesma započinje klavirskim uvodom u trajanju od takta i pol te karakterističnim ritamskim obrascem – sinkopama. Kod nastupa glavne melodije naznačena je uputa *mezza voce e legato* što sugerira iznošenje teme vrlo osjetljivim tonom u pola glasa. Sve ove upute vrlo su važne za shvaćanje linijski jednostavne teme iza koje stoji rapsodija emocija jedne mlade žene u iščekivanju svog najsretnijeg dana - vjenčanja.

N^o III.
 Singstimme. *Andante molto.* *p mezza voce e legato*
 Hoch ü - ber stil - len Hö - -
 PIANOFORTE. *pp* *mezza voce.*
sempre legato.

Primjer br. 5

Ova se skladba temelji na interpretaciji unutarnjeg osjećaja i shvaćanju teksta, pri čemu skladatelj ostavlja puno prostora s obzirom na vrlo jednostavnu melodijsku liniju i klavirsku pratnju. Široko pisana melodija u nizu uzlaznih tonova stvara napetost i težinu za vrijeme iznošenja takve linije pri čemu je vrlo važno ostati u opuštеноj posturi gornjeg vokalnog aparata, odnosno zadržati opuštenost vilice i jezika s izraženom potporom daha, odnosno *apoggiom*. Tekst koji prati tu melodijsku liniju „visoko nad tihim visinama“ idejno nam pomaže u interpretaciji i u pravilnom korištenju *mezza vocea*. Vrhunac skladbe nalazi se na samom kraju u kojem se melodija postepeno penje do tona g2 opisujući uzbuđenje mlade djevojke koja prede svilene niti svoje vjenčаницe.

thät seid - ne Fä - den spin - - nen zu ih - rem Hoch - zeits - kleid,
cresc.

Primjer br. 6

4. Richard Wagner

4.1. Biografija i stvaralaštvo

Richard Wagner njemački je skladatelj rođen u Leipzigu 22. svibnja 1813. godine, a umro u Veneciji 13. veljače 1883. Glazbeno obrazovanje započinje u Leipzigu gdje je studirao kompoziciju kod Theodora Weinliga. Kao dirigent djelovao je u kazalištima manjih njemačkih gradova te skladao operne prvijence. Nakon neuspjeha u Parizu 1840-ih djeluje u Dresdenu gdje se afirmira i gradi svoj vlastiti stil u operama *Ukleti Holandez* (1843.), *Tannhäuser* (1845.) i *Lohengrin* (1850.). Njegovo monumentalno djelo, operna tetralogija *Prsten Nibelunga* (1851. – 1874.), temeljeno je na njemačkoj mitologiji, a formulira njegovu skladateljsku poetiku koju možemo iščitati u spisima *Umjetničko djelo budućnosti* te *Opera i drama*. Ti spisi nastaju u političkom egzilu u koji odlazi zbog sudjelovanja u revolucionarnim zbivanjima. Mladi bavarski kralj Ludvig II Oton, 1864. godine postaje Wagnerov mecena te obilno financira njegove opere izvođene prvo u Münchenu te kasnije u posebno izgrađenom kazalištu za njegove opere u Bayreuthu. U svojim operama nastojao je ostvariti estetiku sveukupnog umjetničkog djela u kojem postiže ravnopravnost svih umjetnosti čime podiže glazbeno kazalište na estetičku razinu ostalih umjetnosti. Promiče sveobuhvatni koncept autorstva te sukladno tome piše sva libreta svojih opera. Wagner u svojim djelima postiže do tada nedosegnut utjecaj simfonijske glazbe na operu. Osim orkestracije, taj je utjecaj najvidljiviji u tehnici provodnih motiva, odnosno lajtmotiva. U prva dva dijela tetralogije *Prsten Nibelunga*, *Rajninu zlatu* i *Walküri* lajtmotivi uglavnom asociraju na pojedine likove te konkretne ili apstraktne pojmove. U trećem i četvrtom dijelu tetralogije, *Siegfriedu* i *Sumraku bogova* te u kasnijim glazbenim dramama sve se teže jednoznačno određuju lajtmotivi zbog konstantnog preoblikovanja i razvijanja u orkestru čime orkestar poprima funkciju zbora u grčkoj tragediji. Takvom tehnikom nestaju tragovi podjele opere na brojeve i pravilne konstrukcije te nastaje takozvana beskrajna melodija pri kojoj i harmonijski jezik postaje sve složeniji. Taj postupak je najistaknutiji u *Tristanu i Izoldi* (1865.). Prema temi neostvarene ljubavi koja ispunjenje nalazi tek u smrti ljubavnika, disonantnost na rubu tonaliteta razriješit će se tek na kraju opere. U posljednja dva djela Wagner se vraća dijatonicima *Majstorima pjevačima* (1868.), a procese složenih tehnika kompozicije i dramatičnosti nastavlja u *Parsifalu*

(1882.) kroz razradbu teme iskupljenja kroz žrtvu. Sve u svemu, Richard Wagner najveći je njemački operni skladatelj 19. st. i jedan od najutjecajnijih skladatelja opere.⁵

4.2. Analiza pjesme „Schmerzen“ iz ciklusa *Wesendonck lieder* (WWV 91)

<p>Sonne, weinest jeden Abend Dir die Schönen Augen rot, Wenn im Meeresspiegel badend Dich erreicht der frühe Tod; Doch erstehst in alter Pracht, Glorie der düstren Welt, Du am Morgen, neu erwacht, Wie ein stolzer Siegesheld!</p>	<p>Svake večeri, sunce, crveniš se Tvoje ljupke oči uplakane, Kada, kupajući se u moru, Umireš rano; Ipak se dižeš u svom starom sjaju, Slavo tamnog svijeta, Kad se ujutro probudiš Kao ponosni i osvajački heroj!</p>
<p>Ach, wie sollte ich da klagen, Wie, mein Herz, so schwer dich sehn, Muß die Sonne selbst verzagen, Muß die Sonne untergehn? Und gebietet Tod nur Leben, Geben Schmerzen Wonnen nur: O wie dank'ich daß gegeben Solche Schmerzen mir Natur</p>	<p>Ah, zašto da se žalim, Zašto da te vidim, srce moje, tako potištenu, Ako samo sunce mora očajavati, Ako samo sunce mora zaći? Ako samo smrt rađa život, Ako samo agonija donosi blaženstvo: O kako sam zahvalan Prirodi Što mi zadaje takvu agoniju!</p>

Schmerzen (plač) je četvrta od pet pjesama ciklusa *Wesendonck lieder* čije je tekstove napisala Mathilde Wesendonck. Ovaj je ciklus pjesama Wagner napisao za solo glas i klavir, a sadržajnost i romantičarska raskoš izdvajaju ga kao jednog on najpoznatijih i najljepših ciklusa solo pjesama. Nastao je u vrijeme dok je Wagner radio na jednoj od najpoznatijih opera, *Tristan i Izolda*, čiji se motivi i karakteristike mogu osjetiti i u ovim pjesmama. Možemo reći da je *Schmerzen* svojevrsna oda prirodi, njezinoj veličini i ljepoti. Po obliku ovo je varirano strofna

⁵ “Wagner, Richard“ u: *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje.*

pjesma s početkom u c-molu, oznakom tempa i načina izvođenja *Lento e largo*. Uvod od dva takta iznosi motiv prve teme u oktavama simbolizirajući zalazak sunca, odnosno postepeni pad melodijske linije te završetak na durskoj dominantni što možemo shvatiti kao tračak nade u silaznoj životnoj putanji.

Prva strofa govori o Suncu i moru u kojem se sunce utapa, a Wagner svojom izuzetnom glazbenom idejom dočarava taj trenutak koristeći silazni ljestvični niz, od d2 do c1, karakterističnog punktiranog ritma te ponovno ističe veličinu prirode uzlaznim nizom tonova od g1 do es2 te skokom na as2 što je ujedno i vrhunac pjesme, a popraćen je prigodnom riječju „Glorie” (slava).

The image shows a musical score for Wagner's 'Glorie'. The top staff is the vocal line with the lyrics 'doch er - steht in al - ter Pracht, Glo - ri - e'. The bottom staves are the piano accompaniment, featuring a prominent bass line with a 'cresc.' marking. The score is in C minor and 4/4 time.

Primjer br. 7

Promjene u raspoloženju teksta vjerno prati melodijska linija, ali i klavirska pratnja u svojoj harmonijskoj funkciji. Također, raspoloženje iščitavamo iz prve strofe koja završava kadencom u B-duru. Wagner ovdje koristi jedan od lajtmotiva svojih opera između strofa što možemo vidjeti u Primjeru br. 8.

The image shows a musical score for Wagner's 'wie ein stol. zer Sie - ges - held!'. The top staff is the vocal line with the lyrics 'wie ein stol. zer Sie - ges - held!'. The bottom staves are the piano accompaniment, featuring a prominent bass line with a 'ff' marking. The score is in B major and 4/4 time.

Primjer br. 8

Na početku druge strofe Wagner ponovno koristi silazni ljestvični niz, sada simbolizirajući čovjekovu začahurenost u prolaznost te neshvaćanje prirode i novog buđenja, odnosno novog života. Konačnu kadencu vokalne linije u As-duru možemo tumačiti kao buđenje, čovjekovo shvaćanje i prihvaćanje života sa svim blagodatima. Ipak, sam kraj solo pjesme, modulacija u C-dur u klavirskoj dionici, sugerira da čovjek još uvijek ne može u potpunosti shvatiti veličinu života.

Schmerzen je tehnički vrlo izazovna pjesma koja osim melodijskog raspona od c1 do as2 zahtjeva jednakost registra, izražajnost i širinu fraze, punoću glasa i izuzetno „čistu“ agogiku.

Tekst ove pjesme prikaz je veličanstvenosti prirode kako u životu tako i u smrti jer, kako i sama pjesnikinja govori u drugoj strofi, „smrt rađa život“.

5. Mihail I. Glinka

5.1. Biografija i stvaralaštvo

Mihail Ivanovič Glinka rođen je 1. lipnja 1804. u Novospaskoeu, a umro je u Berlinu 15. veljače 1857. godine. Glazbeno obrazovanje započinje u Sankt Peterburgu 1817. te nastavlja s usavršavanjima u Italiji i Berlinu od 1830. do 1843. godine. Prvu rusku nacionalnu operu *Ivan Susanjin*, odnosno *Život za cara*, sklada pri povratku u Sankt Peterburg 1836. Godine 1842. praizvedena je njegova druga opera - *Ruslan i Ljudmila*. Glinkina dva orkestralna djela *Briljantni capriccio na temu Jote Aragonese* i *Sjećanje na Castillu* nastaju za vrijeme boravka u Španjolskoj gdje proučava španjolsku narodnu glazbu. U Varšavi 1848. godine sklada svoje najznačajnije orkestralno djelo - *Kamarinskaja*. Mihail Ivanovič Glinka smatra se utemeljiteljem ruskog nacionalnog glazbenog stila sjedinjujući zapadnoeuropski klasicizam i rani romantizam te folklorno nasljeđe ruske i orijentalne provincije. Također, svojim dvjema operama oformio je dvije temeljne vrste ruske opere 19. st., a to su epsko-herojska opera s naglašenim domoljubnim elementima (opera *Ivan Susanjin*) te opera bajka (opera *Ruslan i Ljudmila*). Glinka se istaknuo kao vrsni poznavatelj instrumentacije u svojim orkestralnim djelima, a istaknuo se i kao poznavatelj melodijske invencije i glazbene karakterizacije teksta

u popijevkama. Za klavir sklada minijature, teme s varijacijama i fuge. Glinka je prvi klasik ruske romantike i utemeljitelj komorne glazbe.⁶

5.2. Analiza pjesme „The lark“ / „Жаворонок“

Между небом и землёй Песня раздаётся, Неисходною струёй Громче громче льётся.	Između neba i zemlje, Čuje se pjesma, Beskrajan tok zvuka, Teče sve jače i jače.
Не видать певца полей! Где поёт так громко Над подруженькой своей Жаворонок звонкий.	Pjevača ne vidimo u polju Gdje zvonka ševa Ponad svoje družice tako glasno pjeva.
Ветер песенку несёт, А кому, не знает. Та, к кому она поймёт, От кого узнает!	Vjetar pjesmu nosi, А коме, ne znamo. Ona kojoj se pjeva, Razumjet će od koga je.
Лейся ж, песенка моя, Песнь надежды сладкой... Кто-то вспомнит про меня И вздохнёт украдкой.	Teci, pjesmo moja, Slatke nade... Netko me se sjeti, I krišom uzdiše.

The lark ili *Жаворонок* izvorno je bila deseta pjesma u grupi od 12 pjesama koju je Glinka napisao 1840. pod nazivom *Zbogom St. Peterburg*. Pjesma je skladana u G-duru, u 4/4 mjeri s oznakom tempa *Moderato*. Počinje klavirskim uvodom u kojem se iznosi jedna tema, odnosno imitacija ptičjeg cvrkuta i prozračnosti zvuka prirode.

⁶ “Glinka, Mihail Ivanovič“ u: *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*.



Primjer br. 9

Glavna melodija nastupa u šestom taktu s oznakom izvođenja *semplice e con molta anima*. Ova je pjesma strofnog oblika s vrlo izražajnom i tužnom melodijom. S obzirom na notne vrijednosti glavne melodije i ponavljajuće četvrtinke važno je voditi liniju naprijed bez osjećaja težine u tonu kako se ne bi dogodila monotona atmosfera koju ovako emotivna pjesma nikako ne zaslužuje.



Primjer br. 10

Druga strofa pjesme, melodijski jednaka prvoj, može biti interpretativna zamka u jednakom nastupu ako se ne obrati pažnja na tekst strofe. „Vjetar nosi moju pjesmu slatke nade“ stihovi su u kojima treba tražiti ideju interpretacije kao osobno shvaćanje jednog zamaha vjetrova, čežnje i nade u srcu zaljubljene osobe.



Primjer br. 11

6. Ivan pl. Zajc

6.1. Biografija i stvaralaštvo

Ivan pl. Zajc utemeljitelj je hrvatske opere, skladatelj, dirigent i pedagog. Rođen je u Rijeci 3. kolovoza 1832. godine, a umro je u Zagrebu 16. prosinca 1914. godine. Najznačajniji je hrvatski glazbenik u posljednjoj trećini 19. st. Glazbeno obrazovanje započinje u glazbeničkoj obitelji, a nastavlja se obrazovati u gradskoj glazbenoj školi u Rijeci te naposljetku ide na studiju kompozicije na Konzervatoriju u Milanu. Već za vrijeme studija postiže uspjeh te se njegova djela izvode. Najuspješnija je opera *Tirolkinja* koju polaznici Konzervatorija izvode pod njegovom palicom. Po završetku studija vraća se u Rijeku gdje nastavlja život kao nastavnik gudaćih glazbala u školi te kao kazališni dirigent. Usporedno kontinuirano sklada komornu i orkestralnu glazbu te opere *Adelija* i *Mesinska nevjesta*, kao i niz nedovršenih opernih ulomaka kao što je *Amelia ili razbojnik*. Godine 1862. odlazi s obitelji u Beč u želji proširivanja skladateljskih vidika te neko vrijeme djeluje kao pedagog u opernom institutu *Polyhymnia*, a ponekad je i sam dirigirao izvedbe svojih djela. Za vrijeme boravka u Beču sklada i objavljuje oko osamdeset skladbi od kojih su uglavnom komorne skladbe te dvanaest komičnih opera i opereta. Velik uspjeh izaziva zbor *U boj!* 1866. godine kojeg je deset godina kasnije uklopio u operu *Nikola Šubić Zrinski*. Godine 1867. Zajc je imenovan počasnim članom Hrvatskog glazbenog zavoda što ga potiče na povratak u domovinu, točnije u Zagreb, te se 1870. godine ostvaruje zauzimanjem mjesta ravnatelja novoosnovane Opere Hrvatskog narodnog kazališta i Hrvatskog glazbenog zavoda. Hrvatsku opernu scenu otvara operom *Mislav* 1870. godine, a nacionalnu povijesnu trilogiju nastavlja operama *Ban Leget* 1872. i *Nikola Šubić Zrinski* 1876. godine. Do 1889. na scenu postavlja gotovo 90 opera i opereta. Popis Zajčevih kompozicija iznosi više od 1100 opusa, iako ne postoji precizni katalog njegovih skladbi. Skladao je devetnaest misa, pedesetak duhovnih i svjetovnih oratorija i kantata, oko 170 popijevki hrvatskog, talijanskog i njemačkog teksta, oko 300 zborova, osamdesetak orkestralnih djela, oko 100 komornih i klavirskih skladbi, a najznačajnijih je 19 opera, 26 opereta i 22 scenske skladbe. Njegova povijesno nacionalna trilogija s tematikom hrvatske

povijesti i legendi posebno je značajna za hrvatski nacionalni pokret. Njegovu glazbu obilježavaju melodije širokog luka s folklornim prizvucima.⁷

6.2. Analiza pjesme „Noć je tiha“

Noć je tiha, Nebom zvijezde siju, A ja na te mislim u samoći, Čujem kako kasne ure biju, Te mi neće san na trudne oči; Nemir srca ne da mi do sanku, I ne pusti odpočinut trudnu, Snužduje me za bijela danka, A i u noć svijest mi drži budnu.
A i tko će na san sklopiti oči, Kad se s njihov suza tok obara, Tko će mirno da prosniva noći, Kada grudi srca vapaj para? Noć je tiha, nebom zvijezde siju, A ja na te mislim u samoći!

Noć je tiha solo je pjesma u F-duru, u 4/4 mjeri s oznakom tempa *Poco andante*. Pjesma počinje klavirskim uvodom u trajanju od dva takta u *pp* dinamici. Melodijska linija nastupa u trećem taktu u *piano* dinamici. Ova je pjesma prokomponiranog oblika. Jednostavna i akordična klavirska pratnja pomaže u stvaranju atmosfere. Vrlo je važno da pjevač prati prirodni izgovor teksta što je u partituri potkrijepljeno artikulacijskim znakovima.



Primjer br. 12

⁷ "Zajc, Ivan, ml. " u: *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*.

Drugi dio pjesme *Poco piu* donosi skroz novi glazbeni materijal i atmosferu. Klavirska pratnja mijenja svoj oblik tako što se kreće u rastavljenim akordima, u šesnaestinkama, i time daje pokretljivost melodijskoj liniji koja je sad u nešto širim ritamskim obrascima.

Musical score for 'Poco più' starting at measure 88. The score is in 3/4 time and features a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line has lyrics 'A i tko će'. The piano accompaniment consists of broken chords in sixteenth notes. The tempo marking is *p* (piano).

Primjer br. 13

Sam kraj pjesme, zadnjih jedanaest taktova, je *Poco meno* i *mezza voce*. Ponovno se vraća motiv *Noć je tiha* i atmosfera s početka pjesme.

Musical score for 'Poco meno' starting at measure 99. The score is in 3/4 time and features a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line has lyrics 'Noć je ti-ha, ne-bom-zvie-zde si - ju'. The piano accompaniment consists of broken chords in sixteenth notes. The tempo marking is *pp* (pianissimo) and the dynamic marking is *mezza voce*.

Primjer br. 14

7. Božidar Kunc

7.1. Biografija i stvaralaštvo

Božidar Kunc hrvatski je skladatelj i pijanist rođen u Zagrebu 18. srpnja 1903. godine. 1925. godine završava studij klavira na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, a dvije godine kasnije završava i studij kompozicije. Na Muzičkoj akademiji od 1929. djeluje kao profesor klavira, a od 1941. kao voditelj opernog studija sljedećih deset godina. Od 1951. godine živi i djeluje u SAD-u do svoje smrti u Detroitu, 1. travnja 1964. Skladateljska generacija između dvaju svjetskih ratova u Hrvatskoj potvrđuje estetiku nacionalnog smjera u kojoj Kunc zauzima izdvojenu poziciju što možemo povezati s njegovim učiteljem Blagojem Bersom.⁸ Njegovu glazbu obilježava kasni romantizam, proširenost tonaliteta, naznake impresionizma te neoklasicistički elementi. Kuncov opus čini osamdesetak skladbi koje možemo podijeliti na orkestralna, komorna, klavirska i vokalna djela. Kunc je paralelno sa skladateljskom karijerom njegovao i onu pijanističku u kojoj je davao prednost francuskim impresionistima. U njegovim djelima osjećaju se karakteristike koncertnog virtuozu, maštovitog improvizatora i maestralnog pratitelja što postiže iskustvom korepetiranja prvenstveno svoje sestre Zinke Kunc Milanov, poznate sopranistice.⁹

⁸ “Kunc, Božidar“ u: *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*.

⁹ “Kunc, Božidar“ u: *Hrvatsko društvo skladatelja, mrežno izdanje*.

7.2. Analiza pjesme „The world is empty“ op. 52, br. 2

<p>The world is empty, The house is empty, The room is empty, But my heart is full. Full to bursting, With grief and yearning for you, And yearning for you.</p>	<p>I svijet je prazan, I dom je prazan, I soba je prazna, Ali moje srce je puno. Prepuno, Tuge i čežnje za tobom, Čežnje za tobom.</p>
--	--

The world is empty druga je pjesma iz opusa 52, napisana za glas i klavir u fis-molu, u 3/4 mjeri s oznakom tempa *Andante sostenuto*. Pjesma je prokomponiranog oblika. Atmosferu pjesme možemo okarakterizirati kao sjetnu i tužnu. Melodija glavne teme savršeno prati emocije teksta. U početku se javlja jednostavan motiv kojeg možemo usporediti s jecajem, a pratimo ga tekстом „I svijet je prazan“.

The world is emp - ty,
 I svijet je pra - zan,

in tempo

Primjer br. 15

Srednji dio pjesme označen je oznakom *piu movendo* i *molto espressivo e cresc.* U tom se dijelu prenosi emocionalna preopterećenost. Vrhunac patnje popraćen je i melodijskim vrhuncem te pokazuje da je, usprkos fizičkim prazninama, njeno srce prepuno pred puknućem od boli i čežnje za voljenom osobom.



Primjer br. 16

Sam kraj pjesme, *Piu lento*, iznosi patnju, bol i čežnju jednostavnom melodijskom linijom, ali izražajnom klavirskom pratnjom.

8. Ernest Charles

8.1. Biografija i stvaralaštvo

Ernest Charles američki je skladatelj rođen u Minneapolisu, Minnesota 21. studenog 1895. godine, a umro je 16. travnja 1984. godine u Beverly Hillsu, u američkoj saveznoj državi Kalifornija. Rođen je pod prezimenom Grosskopf. Svoju glazbenu naobrazbu stječe kao student pjevanja na Sveučilištu Južne Kalifornije. Nakon fakulteta odlazi u New York i mijenja prezime u Charles te započinje karijeru nastupajući u Broadwayskim predstavama, uključujući organizacije *Caroll's Vanities* 1928. godine i *George White Scandals* 1929. godine.

Njegove pjesme postaju vrlo poznate i popularne nakon 1932. godine kada John Charles Thomas izvodi njegovu pjesmu *Clouds* u recitalu New York. Nastavljajući taj uspjeh Ernest Charles nastavlja s kontinuiranim skladanjem do 1950. godine. U to vrijeme živio je u New Yorku sa suprugom, također pjevačicom, a radio je kao producent radijskog glazbenog programa *Great Moments in Music*. Godine 1953. Charles se vraća u Beverly Hills gdje živi do kraja života. Bio je izabran za nacionalnog pokrovitelja *Delta Omicrona*, kao i član društva *Phi Mu Alpha*, počasni član Apollo kluba iz Minneapolisa te član kalifornijsko-američkog instituta *Fine Arts*.

Charles je skladao oko 45 pjesama za glas i klavir u godinama između 1930. i 1950. Većinu je pojedinačno objavio Schirmer, a nekoliko ih je ponovno izdano u raznim antologijama pjesama i zbirkama američkih umjetničkih pjesama istog izdavača. Njegove skladbe poznate su po lijepim vokalnim linijama, rubatu i raskošju. Zanimljivo je i da su njegovu pjesmu *When I Have Sung My Songs* snimile pjevačice poput Flagstad, Ponselle i Hampson te je ista iskorištena u odjevnoj špici filma *Florence Foster Jenkins* 2016. godine.¹⁰

8.2. Analiza pjesme „When I Have Sung My Songs to You“

<p>When I have sung my songs to you I'll sing no more. T'would be a sacrilege to sing at another door. We've worked so hard to hold our dreams just you and I I could not share them all again I'd rather die With just the thought that I had loved so well so true That I could never sing again That I could never never sing again except to you!</p>	<p>Kad otpjevam svoje pjesme tebi Neću više pjevati. Bilo bi svetogrđe Pjevati nekom drugom. Toliko smo toga uložili Da ostvarimo naše snove, Ti i ja, Da ih ne bi mogla ponovno dijeliti s nekim. Radije bih umrla Samo s mišlju Da sam voljela tako dobro i iskreno Da nikada ne bih mogla ponovno pjevati. Da nikada ne bih mogla ponovno pjevati, Osim za tebe!</p>
---	---

When I Have Sung My Songs to You iznimno je lijepa ljubavna pjesma iz opusa Ernesta Charlesa. Napisana je za glas i klavir u F-duru u 4/4 mjeri s oznakom tempa *Calmly*. Pjesma je prokomponiranog oblika. Tehnički i interpretativno najzahtjevniji je srednji dio pjesme u kojem je vrlo važno zadržati nisku poziciju grkljana i opuštenost vilice unatoč tenziji koju melodijska linija stvara. Glazbeni vrhunac nalazi se na samom kraju pjesme s tonom g2 i oznakom dinamike *ff*. Uz dobar izgovor teksta i poštivanje dinamičkih oznaka važna je i razina prijenosa emocije na slušatelje u preposljednjoj i posljednjoj frazi pjesme u kojima tekst glasi: „I'd rather die with just the thought that I had loved so well so true. That I could never sing again except to you.“

¹⁰ “Charles, Ernest“ u: Classical connect, mrežno izanje.

That I could nev - er, nev - er sing a - gain, Ex - cept ___ to

Primjer br. 17

9. Igor Stravinski

9.1. Biografija i stvaralaštvo

Igor Stravinski ruski je skladatelj rođen u Oranienbaumu, današnjem Lomonosovu kraj Sankt Peterburga, 17. lipnja 1882. godine, a umro je u New Yorku 6. travnja 1971. godine. Svoje školovanje usmjerio je na pravo usporedno uzimajući privatne sate kompozicije kod N. Rimski-Korsakova čiji se utjecaj može osjetiti u njegovom ranom opusu. Međunarodnu priznatost, kao kompozitor, Stravinski postiže pisanjem naručenog baleta *Žar ptica* ili *L'Oiseau de feu* koji je praizveden u Parizu 1909. godine. Zahvaljujući tom, ali i već istaknutim skladateljskim i kozmopolitskim sklonostima, Stravinski se do kraja života kreće u modernim umjetničkim krugovima, a bio je i u doticaju s najnovijim strujanjima kako u glazbi tako i u drugim umjetnostima.

Od 1910. godine živi i radi u Švicarskoj i Francuskoj, a nakon početka Drugog svjetskog rata seli se u SAD. Od 1930-ih godina često putuje nastupajući kao pijanist i dirigent vlastitih djela. Upravo takvo iskustvo, plodno stvaralaštvo i dugotrajno djelovanje obilježilo je niz njegovih stvaralačkih preobrazbi te usvajanja različitih stilskih utjecaja uz zadržavanje vlastitog identiteta kao skladatelja. Sljedeći balet, *Petruška*, naručen za *Ballets russes* 1911. godine, primjer je promjene skladateljskog jezika u kojem dominira odmak od romantizma te sklonost objektivizmu. Stvaralaštvo Igora Stravinskog možemo podijeliti na tri razdoblja: rusko razdoblje (do 1920-ih), neoklasicističko razdoblje (do 1950-ih) te protoserijalno i serijalno razdoblje u kojem preuzima neka načela dvanaesttonske tehnike. Najpoznatije i najutjecajnije

djelo, njegov je treći balet *Posvećenje proljeća* ili *Le Sacre du printemps*, čija je praizvedba 1913. godine u Parizu izazvala veliki skandal. Zazivajući pradavne poganske rituale žrtvovanja djevice, Stravinski je toj iskonskoj brutalnosti pronašao ekvivalent u oporom, politonalitetnom harmonijskom jeziku te polimetriji.

Svoje skladateljske tehnike, koje su nerijetko uključivale više stilskih tehnika izražavanja, Stravinski provlači kroz svoja djela. Neka od poznatijih djela su: *Pulcinella* (1920.), *Apollon Musagète* (1928.), *Orpheus* (1948.), *Agon* (1957), *L'Histoire du soldat* (1918.), *Les Noces* (1923.), opera-oratorij *Edipus Rex* (1927.), *Perséphon*, (1934.), *The Flood* (1962.), *Symphonie de psaumes* (1930.), *Canticum sacrum* (1956.), *Threni* (1958.), *Abraham i Izak* (1963.), *Requiem Canticles* (1966.). Igora Stravinskog smatra se najznačajnijim skladateljem 20. st.¹¹

9.2. Analiza pjesme „Pastorale“

Pastorale je pjesma Igora Stravinskog bez teksta, skladana u Es-duru. Karakterističnost ove pjesme je u jednostavnoj vokalnoj liniji koja je u interakciji s razigranom klavirskom pratnjom. Skladba je napisana u 3/4 mjeri s oznakom tempa *Larghetto*, a započinje uvodom od četiri takta u *piano* dinamici s oznakama izvođenja u desnoj ruci *leggiero*, a u lijevoj ruci *sempre stacc.*



Primjer br. 18

Iako ova skladba nema tekst već se sve pjeva na vokalu „a“, prisutnost emocije i živopisnosti je nedvojbeno. Naizgled jednostavna melodijska linija, obogaćena različitim intervalskim skokovima i odnosima karakterističnim za 20. stoljeće, donosi nam poseban glazbeni ugođaj i slobodu zamišljanja vlastitog scenarija.

¹¹ “Stravinski, Igor“ u: *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje.*

— A - ou
— A - y

p *ritard.* *ppp*

A - ou A - ou A - ou A - ou
A - y A - y A - y A - y

ritard.

Primjer br. 19

10. Jakov Gotovac

10.1. Biografija i stvaralaštvo

Jakov Gotovac hrvatski je skladatelj rođen u Splitu 11. listopada 1895. godine. Glazbeno obrazovanje stekao je pohađanjem privatnih sati kod profesora A. Meneghello-Dinčića, A. Dobronića, Č. M. Hrazdica i J. Hatzea u Splitu, V. Rosenberga Ružića u Zagrebu te J. Marxa na Muzičkoj akademiji u Beču. Jakov Gotovac rano počinje skladati te postiže velik uspjeh čime određuje svoj konačni izbor profesije. Početkom Prvog svjetskog rata, Gotovac se uključuje u rad pjevačkih društava „Zvonimir“ i „Lisinski“ te sudjeluje u organizaciji amaterskog Hrvatskog kazališnog društva za Dalmaciju, Splitske filharmonije (1919.) i Filharmonijskog društva u Šibeniku (1922.). U Zagrebu počinje djelovati 1923. godine kao korepetitor te operetni i operni dirigent Hrvatskog narodnog kazališta do 1957. godine. Sve do početka Drugog svjetskog rata djeluje kao zborovođa Akademskog pjevačkog društva Mladost razvijajući inozemnu koncertnu djelatnost. Nekoliko mjeseci 1943. godine obavljao je dužnost direktora i člana uprave Opere Hrvatskog narodnog kazališta, a nakon rata preuzima ulogu umjetničkog voditelja pjevačkog društva „Vladimir Nazor“. Godine 1964. dobio je nagradu „Vladimir Nazor“ za životno djelo. Jakov Gotovac jedan je od najistaknutijih predstavnika takozvane glavne struje nacionalnog glazbenog smjera u Hrvatskoj. Uz njega se ističu i K. Baranović te F. Lhotka koji su posebno aktualni između dvaju svjetskih ratova.¹² Gotovac je

¹² „Gotovac, Jakov“ u: *Hrvatski biografski leksikon, mrežno izdanje.*

najuspješniji bio u područjima glazbenog kazališta te orkestralnog i zbornog žanra pri čemu je koristio osnovnu značajku nacionalne glazbene struje, odnosno oslanjanje na folklor u okvirima kasno-romantičarske i neoklasicističke estetike. Gotovčev izuzetan osjećaj za prirodni melodijski i ritamski prikaz folklorne fraze osigurao mu je priznanje i popularnost daleko izvan domovine. Za to su posebno odgovorni zbornsko djelo *Koleda*, orkestralno *Simfonijsko kolo* te opera *Ero s onoga svijeta*. Gotovac prevodi primarnu pučku energiju glazbenosti u internacionalno razumljiv jezik koji u europskoj glazbi 20. stoljeća ispunjava potrebe osvježavanja tradicije. Komična opera *Ero s onoga svijeta* otkriva Gotovčevo bogatstvo scenskog instinkta i dar za glazbenu ironiju.¹³

10.2. Ciklus pjesama „Pjesme čeznuća“ op. 21

Ciklus pjesama *Pjesme čeznuća*, op. 21, prouzveden je u Wiesbadenu 1939. godine. Skladan je za ženski glas i mali orkestar, a sadrži tri pjesme s tekstovima narodnog pjesništva. Prva pjesma *Mornareva ljuba* govori o čežnji za dragim, a druga pjesma *Žalba na zemlju* govori o žali za bliskim osobama, a zvuči kao naricaljka. Treća, odnosno zadnja pjesma ciklusa, naziva *S dragim u svijet*, potpuno je drugačijeg karaktera od prethodne pjesme te ističe nadu za boljim i ljepšim vremenom koje tek dolazi.

10.2.1. Analiza pjesme „Mornareva ljuba“

Oj, sokole, moj sokole, Ne vij mi se nada dvore, ne budi mi dragog moga, Trudan mi je i umoran!
Kada mi se on probudi, molit ću ga moj sokole, Da me sobom na put vodi.
Obdan ću mu za mornara, a u noći za ljubovcu.
Ako njega veslo izda, evo moja desna ruka, Ako li ga jidro izda, evo moja bila skuta,

13 “Gotovac, Jakov“ u: *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*.

Ako li ga konop izda, evo moje žute kose, Ako li ga jambor izda evo moga vitna struka.
Oj sokole, moj sokole, Ne budi mi dragog mog!

Mornareva ljuba prva je pjesma iz ciklusa *Pjesme čeznuća*, a skladana je u A-duru s oznakom izvođenja *Andante appassionato*. Za nju je karakteristična promjena mjere pa se tako izmjenjuje 3/4, 2/4 i 4/4 mjera.

Po obliku ova je pjesma prokomponirana. U skladbi je vrlo jasno naznačen način izvođenja brojnim agogičkim oznakama kojima se postiže skladateljeva ideja folklornog ugođaja. Također, izražajnosti izvedbe pomažu i dinamičke oznake.

Ova skladba tehnički predstavlja izazov izvođaču u vidu poštivanja svih oznaka izvođenja bez prekida ujednačene melodijske linije i fraze. Iznimno je važno pratiti karakter pjesme od početka do kraja skladbe, od istaknutog početnog vapaja mlade djevojke do kasnijeg naratorskog karaktera u kojem ona iznosi svoje misli. Ujednačenost registara, fluidna fraza i izražajnost potrebni su za izvedbu ove skladbe.

10.2.2. Analiza pjesme „Žalba na zemlju“

Crna zemljo, žao mi je na te, Jer mi uze majku i babajka, Pak mi uze brata, milu seju, A najposli moga milog dragog.
Sve bi mlada lako prigorila, Prigorila majku i babajka, I ko tome brata, milu seju, Samo da si dragog ostavila, Koga jadna ja pribolit neću.
Crna, crna zemljo, Crna zemljo, žao mi je na te!

Druga pjesma ciklusa *Pjesme čeznuća* je *Žalba na zemlju*, skladana u fis-molu, s oznakom tempa *Lento lugubre*. Gotovac i u ovoj pjesmi nastavlja s karakterističnom promjenom mjera te tako skladba počinje u 4/4 mjeri, a u drugom dijelu pjesme izmjenjuju se 3/4 i 5/4 mjera čime se indirektno dobivaju naglasci fraze.

Sam je kraj skladbe kontrastan, vrlo izražajan dinamički, karakterno i u tempu. Izgovarajući riječi „Crna, crna zemljo“, u dinamici *ff* dolazimo do dijela *pp* „Crna zemljo, žao mi je na te!“ s oznakom *molto espressivo*, a u pratnji *col canto* što ostavlja sjetnu, tužnu i turobnu atmosferu za sam kraj druge pjesme.

Tehnički je dio interpretacije zahtjevan jednako kao i u prethodnoj pjesmi, u rasponu od *His* do *fis2* glas mora pružati jednaku izražajnost i karakterističnost kako melodije tako i teksta. U ovoj pjesmi izražena je dramatičnost djevojčinom patnjom za izgubljenim dragim.

10.2.3. Analiza pjesme „S dragim u svijet“

Kad će ono vrijeme doći, da se dragi sastanemo, Sastanemo, milujemo u zelenoj mojoj bašti? Ti se stvori zelenborom, ja ću dragi, rumenružom, Da se oko tebe vijem kao svila oko smilja.
Teško onom ko uzdiše, kao dragi, ja za tobom, Meni mlado srce gori, mene teška muka mori. Kada spim o tebi sanjam, ja za tobom umrijev mlada.
Konja vrana ti usjedni, po me dođi, Sa mnom pođi preko gore tri zelene, Preko vode tri studene. Ja ću tebe mlada slijedit, s tobom dan i noć ću dijelit. Hajdmo dragi ne časimo, Krenimo u bijeli svijet.

S dragim u svijet treća je i ujedno zadnja pjesma ciklusa *Pjesme čeznuća*. Skladba je napisana u A-duru, u 2/2 mjeri s oznakom tempa *Poco mosso (volante)*. Karakterno ova skladba

je u potpunosti drugačija i kontrastna prvim dvjema te veselim i živim karakterom nagovještava nadu u bolju budućnost i ponovni susret s voljenom osobom.

Tehnički ova pjesma zahtjeva sposobnost izvrsne artikulacije teksta prilično brzog tempa bez narušavanja fraze i usporavanja tempa. Narodni karakter opet dolazi do izražaja, ali sada na drugačiji način, odnosno poletnošću i naglascima slogova teksta. Dinamikom se postiže pozitivna napetost. Vrhunac pjesme dolazi u zadnjoj strofi i to naglom promjenom tempa u *piu largo* te konačnim poletom u bolje sutra.

11. Antonin Dvořák

11.1. Biografija i stvaralaštvo

Antonin Dvořák utemeljitelj je češke instrumentalne glazbe tradicionalnih simfonijskih i komornih oblika, a ujedno je i prvi veliki češki simfoničar i komorni skladatelj. Rođen je u Nelahozevesu 1841. godine, u obitelji mesara i krčmara, a umro je u Pragu 1904. godine. Vrlo brzo započeo je svirati violinu, a u Pragu 1857. godine upisao je orguljašku školu koju je završio nakon dvije godine. Bilješka iz školskog izvještaja navodi kako je Dvořák bio talentiran kao praktični glazbenik, ali slab kao teoretičar. Umjesto mjesta orguljaša ili zborovođe, Dvořák odlazi u zabavni orkestar gdje svira violu. Dvořákova samokritičnost i nezadovoljstvo stvaralaštvom rezultiralo je čestim uništavanjem stvorenih djela. Godine 1873. napustio je zabavni orkestar i počeo je raditi kao orguljaš u Pragu. Dobivanjem austrijske državne nagrade za "mlade, siromašne slikare, kipare i glazbenike" otvara put ka značajnijem razvoju karijere. Ostvaruje prijateljstvo s Johannesom Brahmsom koji se zauzima za njega. Dvořák sklada djela većeg i manjeg opsega kao što su opere, simfonije, popijevke te kratka instrumentalna djela. U inozemstvu na turnejama ostvaruje uspjeh kao dirigent vlastitih djela. Od 1891. radi kao profesor Praškog konzervatorija, a sljedeće godine privremeno odlazi u New York gdje preuzima rukovođenje Narodnog konzervatorija. Trogodišnji boravak u Americi urodio je plodovima u Dvořákovom stvaralaštvu, a velik utisak na njega ostavljaju napjevi Indijanaca i Crnaca što se može čuti u simfoniji *Iz novog svijeta*, *gudačkom kvartetu u F-duru*, *koncertu za violončelo i orkestar u h-molu* te *sonatini za violinu i klavir*. Dvořákov opus sadrži devet simfonija, *Slavenski plesovi* (op. 46 i op. 72), *tri Slavenske rapsodije*, četiri uvertire, *Simfonijske*

varijacije op. 78, *Scherzo capriccioso* op. 66, 46 simfonijskih pjesama, odnosno orkestralnih balada, komorna djela, *Stabat Mater*, *Requiem*, *Te Deum* te oratorij *Sveta Ljudmila*. Vokalni opus sadržava pedeset popijevaka (Ciganske pjesme, Biblijske pjesme). Skladao je deset opera, nastalih u razdoblju od 1870. do 1903.godine, a „među njima prvo mjesto zauzima *Rusalka*, remek-djelo Dvořákovog lirskog talenta; tu orkestar izvrsno dočarava život u prirodi i crta fantastične ugođaje.“¹⁴

11.2. Opera *Rusalka*

Rusalka je opera u tri čina Antonina Dvořáka čija se tematika temelji na slavenskoj mitologiji. Libreto za operu napisao je Jaroslav Kvapil. Premijera opere odvila se u Narodnom kazalištu u Pragu, u ožujku 1901. godine. *Rusalka* je jedna od najuspješnijih i najizvođenijih opera u češkim opernim kućama. Karakterističnost opere vidi se u motivima iz slavenske mitologije, bajkovitoj radnji i glazbi te likovima kao što su vještice, vodene i gorske vile. Glavni lik, ujedno i najmlađa vila, *Rusalka*, zaljubljuje se u Princa koji je ljudsko biće. Kako bi se njena ljubav obistinila, *Rusalka* mora žrtvovati svoju besmrtnost. U ariji *Rusalka*, najpoznatijoj ariji u operi, ona razgovara s mjesecom kojem se povjerava o svojoj ljubavi. Uloge u operi su Princ – tenor; *Rusalka*, vodena vila – sopran; Vodenjak – bariton; vještica – alt; strana kneginja – sopran; lugar – bariton; kuhar – sopran; prinčeva pratnja, gosti u dvoru, lovci, vile i nimfe.

Sadržaj opere

1. čin:

Vodena vila *Rusalka* zaljubila se u čovjeka, Princa, koji je došao plivati u njezino jezero. Od tada i sama želi postati čovjekom kako bi mogla biti s njim i živjeti na kopnu. Vodeni duh, *Rusalkin* otac, užasnut je tom idejom te govori kako su ljudi zli i puni grijeha. *Rusalka* poziva mjesec da mu priča o svojoj ljubavi prema Princu. Kako bi bila s njim, *Rusalka* mora žrtvovati svoju besmrtnost, a u tome joj pomaže *Ježibaba* tako što ju je pretvorio u čovjeka, ali upozorava je da će biti prokleta, a čovjek kojeg voli će umrijeti ako ne pronađu ljubav. *Rusalka* postaje nijema. Uvjerena u svoju ljubav pristaje na uvjete te popije napitak. Ujutro je Princ pronalazi

14 Dvořák, Antonin. Andreis, J. (1975) Povijest glazbe 3. Zagreb: Liber Mladost (1975:26-30)

na jezeru. Iako ona ne razgovara s njim, on je očaran njezinom ljepotom, zaljubljuje se u nju te ju odvodi u dvor.

2. čin:

U dvoru su pripreme za vjenčanje. Iako zbunjen Rusalkinom nijemošću i hladnoćom, Princ je odlučan da je osvoji. Strana princeza koja dolazi na njihovo vjenčanje stvara razdor između Princa i Rusalke. Princ izjavljuje princezi ljubav, a Rusalka, povrijeđena i odbačena, traži pomoć oca zazivajući ga u vrtu i govoreći kako je Princ više ne voli. Vodeni duh upozorava Princa na sudbinu koja ga čeka, a zatim nestaje u bazenu zajedno s Rusalkom. Princ moli princezu za pomoć, a ona ga ismijava govoreći mu da prati svoju nevjestu u pakao.

3. čin:

Rusalka opet čeka kraj jezera žaleći svoju sudbinu. Ježibaba se pojavljuje i naslađuje se svojom pobjedom. Ipak, nudi još jedan način da se spasi, donosi joj nož i objašnjava da mora ubiti Princa. Rusalka to odbija bacajući oružje u vodu. Princ, očajan, traži Rusalku i doziva je da mu se vrati. Ona se pojavljuje iz vode, prebacuje mu za nevjeru i govori mu kako bi ga njezin poljubac mogao ubiti. Prihvativši svoju sudbinu, Princ traži od Rusalke da ga poljubi kako bi se pomirili. Ona pristane na to, poljubi ga, a on joj umre na rukama. Rusalka moli milost za njegovu dušu i nestaje u vodi.¹⁵

11.3. Analiza arije „Pjesma mjesecu“

Měsíčku na nebi hlubokém, světlo tvé daleko vidí, po světě bloudíš širokém, díváš se v příbytky lidí. Měsíčku, postůj chvíli, řekni mi, řekni, kde je můj milý?	Mjeseče na nebu visoko, Tvoja svjetlost putuje daleko, ti lutaš širom svijeta, i gledaš u sudbine ljudi. Mjeseče, čekaj još samo malo, Reci mi gdje je moj dragi?
Řekni mu, stříbrný měsíčku, mé že jej objímá rámě, aby si alespoň chvíličku vzpomenu ve	Reci mu, srebrni mjeseče, Da ga želim zagrliti, Uživati još barem trenutak. Neka me

¹⁵ Rusalka u: *The Metropolitan Opera, mrežno izadnje.*

snění na mně. Zsvět' mu do daleka, zsvět' mu, řekni mu, řekni, kdo tu naň čeká!	se sjeti u snu. Prosvijetli ga izdaleka I reci mu, reci, tko ga čeka!
O mně-li duše lidská sní, at se tou vzpomínkou vzbudí! Měsíčku, nezhasni, nezhasni! Měsíčku, nezhasni!	Ako njegova duša uistinu o meni sanja, neka se s tim sjećanjem probudi. Mjeseče, nemoj nestati, nemoj nestati! Mjeseče, nemoj nestati!

Arija *Rusalka*, *Pjesma Mjeseču*, arija je iz prvog čina opere, u es-molu i 3/8 mjeri. U instrumentalnom uvodu pojavljuje se specifičan motiv koji se ponavlja više puta u ariji i to svaki put prije početka glavne melodije.



Primjer br. 20

Klavirská je pratnja jednostavna i harmonijska te podupire vokalnu dionicu. Melodija je pjevna i ekspresivna te sukladno tome od pjevača zahtijeva izrazito dobru kontrolu daha i jasnu dikciju teksta. Također, vokalno-tehničku poteškoću možemo pronaći kod skoka od oktave te u prijelazu između registara.



Primjer br. 21

Tempo izvođenja je *Larghetto*, uz česta *ritardanda* i *accelerando* na samom kraju, odnosno na vrhuncu arije. Dinamika raste od *pianissimo* do *forte* prateći fraze i tekst. Po obliku ova arija spada u strofnu pjesmu s *Codom*.

Vrhunac je arije na samom kraju, a simbolizira zadnji vapaj Rusalke. Kraj arije predstavlja vokalno-tehnički izazov. Osim raspona od des1 do b2, zahtjeva jednakost u registru glasa te interpretacijsku sadržajnost.

The image shows a musical score for a vocal piece. It consists of two systems of music. The first system has a vocal line (marked 'R.') and a piano accompaniment (marked 'VI.', 'Fl.', 'Fg.'). The vocal line has lyrics: "ne - zhas - ni, ne - zhas - ni, mě - - sí - - - - - lüsch' nicht die Leuch - te, die Leuch -". The piano accompaniment has a marking "cresc. molto". The second system also has a vocal line and piano accompaniment. The vocal line has lyrics: "- - - - - ku ne - zhas - nit - te." The piano accompaniment has markings "ff VI. Arpa" and "dim. pp".

Primjer br. 22

12. Christoph Willibald Gluck

12.1. Biografija i stvaralaštvo

Christoph Wilibald Glück (1714.- 1787.) bio je njemački operni skladatelj poznat kao reformator talijanske *opere serie*. Svoje glazbeno obrazovanje započeo je u Chomutovu, a nastavlja ga u Pragu, Beču te naposljetku u Milanu kod priznatog kompozitora G. B. Sammartinija. Glück je nastojao operi vratiti jednostavnost Monteverdijevih djela tako što je glazbu podredio dramskoj radnji, a iz libreta je uklonio sve suvišnosti. Na taj način je postigao izražajnu ravnotežu između tona i riječi. Glück je ukinuo preveliku slobodu izvođača u improvizaciji i virtuoznosti te dao velik značaj zboru i baletu. Najpoznatije Glückove opere su *Orfeo i Euridice* (1762.), *Alceste* (1767.) i *Iphigenie en Aulida*, *Iphigenije en Tauride*. U operi toga doba zavladao je potpuni neukus u estetskom smislu. Svrha opere, da uz uzbuđenje dramske napetosti donese i nekakvu višu poruku, bila je potpuno narušena neredom u kojem su pjevači izmjenjivali tok radnje prema svom ukusu, nosili kostime najnovije mode premda je radnja pripadala razdoblju stare Grčke. Vodeći se takvim prosvjetiteljskim svjetonazorom, Glück se odlučno usprotivio ismijavanju opere te vratio *operu seriu* na pravi put. Na koncu, *opera seria* svoj umjetnički vrhunac doživljava za vrijeme Mozarta.¹⁶

12.2. Opera Iphigenie en Tauride

Prije Trojanskog rata, Agamemnon je okupio grčku vojsku u luci Aulis. Božica Diana poslala je nepovoljne vjetrove da spriječe Grke u plovidbi. Njezino proročište postavilo je uvjet Agamemnonu: da bi stekao pravo da isplovi i uništi nedužnu zemlju, morat će žrtvovati vlastitu kćer. Agamemnon je prihvatio te uvjete i ubio svoju kćer Ifigeniju na oltaru. U svojoj drami *Ifigenija u Taurisu* Euripid zamišlja da je Diane otela Ifigeniju s tog oltara i predala je u hram u dalekom Taurid gdje je Ifigenija počela služiti neprijateljskim Skitima kao Dianina visoka svećenica, a cijelo to vrijeme Iphigenijina je obitelj vjerovala da je mrtva.¹⁷

16 Gluck, Christoph Wilibald. Andreis, J. (1975) Povijest glazbe 2. Zagreb: Liber Mladost (1975: 120. – 125.)

17 Iphigenie en Tauride. U: *The Metropolitan Opera, mrežno izdanje.*

Sadržaj opere

1. čin:

Oluja je pogodila Dianin hram u Taurideu. Iphigénie i ostale svećenice, zarobljenice iz Grčke, mole bogove za sigurnost i mir od oluja koje bjesne vani, ali i u njihovim srcima. Iphigénie pripovijeda svoj san u kojem je njezin dom uništen, a oca je ubila majka Klitemnestra. Svećenice tuguju s Iphigénie i pružaju joj podršku govoreći joj da ne gubi nadu jer će ponovno vidjeti svog brata Oreste. Ipak, ona beznadna moli Diane da okonča njezin život u ariji *Ô toi qui prolongeas mes jours*.

2. čin:

Stranci koji su dovedeni kao zarobljenici su Oreste i njegov prijatelj Pylade. Oreste, koji je ubio svoju majku i kojeg progone Furije, osjeća se odgovornim i za prijateljevu neizbježnu smrt. Pylade smiruje Oreste uz obećanje da će umrijeti zajedno. Oreste pada u san, ali i tamo ga progone Furije. Budi se iz noćne more, a pred njim stoji Iphigénie. Ne otkrivajući svoj identitet ispituje ga o kraljevskoj obitelji, a on joj ispriča da je Klitemnestra ubila Agamemnona kako bi osvetila Iphigéninu smrt, Oreste je udario Klitemnestru kako bi osvetio svog oca, a zatim se Oreste ubio.

3. čin:

Iphigénie osjeća snažnu povezanost sa zatvorenikom. Odlučuje da će spasiti barem jednog zarobljenika i poslati ga u Mycene s pismom za svoju sestru Electre. Iphigénie govori Pyladeu i Oresteu da Oreste mora živjeti i nositi zapečaćeno pismo. Pylade je sretan što će žrtvovati svoj život za prijatelja. Oreste je odlučan da i on treba umrijeti te uzima žrtveni nož i prijeti da će si oduzeti život ako Iphigénie ne poštedi i njegova prijatelja. Iphigénie daje pismo Pyladeu i pomaže mu u bijegu.

12.3. Analiza arije Iphigénie „Ô toi, qui prolongeas mes jours“

O toi, qui prolongeas mes jours, reprens un bien que je déteste, Diane! Je t'implore, arrêtes-en le cours.	O Ti, koji mi produžuješ dane Uzmi natrag dobro koje mrzim. Diane! Preklinjem Vas, zaustavite to!
--	---

Rejoins Iphigénie au malheureux Oreste, Hélas! Tout m'en fait une loi, la mort me devient nécessaire. J'ai vu s'élever contre moi les Dieux, ma patrie et mon père.	Pridružite Iphigéniju s nesretnim Oresteom, Jao! Sve mi to čini zakon, Smrt mi postaje neizbježna. Vidjela sam kako se ustaju protiv mene bogovi, moju zemlja i moj otac.
O toi, qui prolongeas mes jours, reprends un bien que je déteste, Diane! Je t'implore, arrêtes-en le cours.	O Ti, koji mi produžuješ dane Uzmi natrag dobro koje mrzim. Diane! Preklinjem Vas, zaustavite to!

Arija *O toi, qui prolongeas mes jour* arija je Iphigénie iz prvog čina u kojoj ona moli božicu Diane da okonča njezin život pun boli i jada. Arija je napisana u A-duru, u 4/4 mjeri s oznakom tempa *Moderato con espressione*. Oblik arije možemo definirati kao ABA oblik, odnosno *Da Capo*. Arija započinje uvodom, u trajanju od četiri takta, u kojem se iznosi motiv glavne melodijske linije. Jednostavna harmonijska pratnja kroz cijelu ariju daje dosta prostora pjevaču za interpretaciju i stvaranju atmosfere. Melodijska linija započinje predtaktom što savršeno odgovara naglasku rečenice koja prati melodiju „O toi, qui prolongeas mes jours“ s naglaskom na „toi“, odnosno osobi kojoj je upućena arija.

O toi, qui pro-lon-geas mes jours,
Ver-haft ist mir dies Le-ben nun—,

calando
p Archi

Primjer br. 23

Drugi dio arije, kontrastno od prvog, počinje uzlaznim intervalskim skokom. U drugom dijelu arije, Iphigénie u agoniji moli božicu da joj oduzme život. Tehnička zahtjevnost se ističe u napetosti melodije i postepenom uzlaznom nizu do vrhunca u kojem lik izražava nesreću i osjećaj napuštenosti od bogova, svoje zemlje i svog oca. Vrlo je važno zadržati mirnoću i opuštenost grkljana u tenziji koju melodija iziskuje.

30
375

JESESE - p

vient nécessai re: j'ai vu s'é-ler ver contre moi les
sinn - los gewor den: ver - schwo-ren sah ich gegen mich die

379

Dieux. ma pa - trie et mon pé - re.
Götter, selbst mein Volk und den Va - ter.

Oh.

Primjer br. 24

Treći, zadnji dio arije, identičan je prvom. Nakon napetosti koju nosi drugi dio arije, dolazi do smiraja i prepuštanja lika očaju. Motiv s najvišim tonom arije, a2, praćen tekstom „Je t'implore – Preklinjem Vas“ u posljednjoj frazi ostavlja nas u boli i beznadu.

je t'im - plo - re,
hör mein Fle - hen,

Viol. I

p *sf* *p*

Primjer br. 25

ZAKLJUČAK

Tema ovog završnog rada bila je analiza djela solističkog koncerta. Kroz ovaj rad upoznajemo skladatelje, njihove skladateljske tehnike i opuse iz kojih dolaze odabrana djela te analizu istih. Za kvalitetnu izvedbu solističkog koncerta potrebno je razumijevanje djela i opće poznavanje glazbenih stilova i tehnika. Kako bi postigli što bolju interpretaciju bitno je odabrati program koji najbolje odgovara karakteristikama glasa. Vokalna tehnika, ali i emocionalna zrelost pjevača bitni su faktori kod izvedbe ovakvih djela. Tijekom pripreme koncerta bitno je usmjeriti pažnju na stilska obilježja svake skladbe, pravila pjevačke tehnike te samu interpretaciju u smislu prijenosa emocija na slušatelje. Iskrenost i otvorenost pjevača u iznošenju melodije i teksta poveznica su sa slušateljem. Glazba ima moć povezivanja ljudi na nama nepoznatim nivoima te joj zato treba prilaziti s poštovanjem i odgovornošću kako u izvedbi tako i u slušanju.

POPIS LITERATURE

Andreis, J. (1975) Povijest glazbe 1. Zagreb: Liber Mladost

Andreis, J. (1975) Povijest glazbe 2. Zagreb: Liber Mladost

Andreis, J. (1975) Povijest glazbe 3. Zagreb: Liber Mladost

Turkalj, N. (1997) 125 opera. Zagreb: Školska knjiga

Mrežna izdanja:

“Brahms, Johannes“. (2021) *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=9206>. Pristupljeno 21. 3. 2023.

“Charles, Ernest“. (2014) *Classical connect* (on-line). <https://www.classicalconnect.com/composer/Ernest-Charles>. Pristupljeno 24.4.2023.

“Conti, Bartolomeo Francesco“. (2019) *Enciklopedia.com (on-line)*. <https://www.encyclopedia.com/arts/dictionaries-thesauruses-pictures-and-press-releases/conti-francesco-bartolomeo>. Pristupljeno 22. veljače 2023.

“Glinka, Mihail Ivanovič“. (2021) *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=22308> Pristupljeno 21. 3. 2023.

“Gotovac, Jakov“. (2021) *Hrvatski biografski leksikon*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <https://hbl.lzmk.hr/clanak.aspx?id=7314>. Pristupljeno 24. 4. 2023.

“Gotovac, Jakov“. (2021) *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=22846>. Pristupljeno 24. 4. 2023.

Händel – Il Trionfo del Tempo e del Disinganno. (2012) *Diesis&Bemolle* (on-line).
<https://diesisebemolle.wordpress.com/2012/02/24/handel-il-trionfo-del-tempo-e-del-disinganno/>. Pristupljeno 25. veljače 2023.

Iphigenie en Tauride. (2023) *The Metropolitan Opera* (on-line).
<https://www.metopera.org/user-information/synopses-archive/iphigenie-en-auride>.
Pristupljeno 25.5.2023.

“Kunc, Božidar.“ (2014) *Hrvatsko društvo skladatelja*, mrežno izdanje.
<https://www.hds.hr/clan/kunc-bozidar/> . Pristupljeno 22.3.2023.

“Kunc, Božidar.“ (2021) *Hrvatska enciklopedija*, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=34624>. Pristupljeno 22. 3. 2023.

Rusalka.(2023) *The Metropolitan Opera* (on-line).
<https://www.metopera.org/discover/synopses/rusalka/> . Pristupljeno 24.05.2023.

“Stravinski, Igor“. (2021) *Hrvatska enciklopedija*, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=58362>. Pristupljeno 24. 4. 2023.

“Zajc, Ivan, ml.“ (2021) *Hrvatska enciklopedija*, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=66730>. Pristupljeno 22. 3. 2023.

“Wagner, Richard.“ (2021) *Hrvatska enciklopedija*, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=65733>. Pristupljeno 21. 3. 2023.